

رساله لقاء الله

عارف بالله میرزا جواد آقا ملکی تبریزی رحمۃ اللہ علیہ

به ضمیمه

رساله لقاء الله امام خمینی رحمۃ اللہ علیہ

رساله لقاء الله علامه حیض کاشانی رحمۃ اللہ علیہ

نامه عرفانی مؤلف به علامه کپانی رحمۃ اللہ علیہ

سرشناسه: ملکی تبریزی، جواد بن شفیع، ۱۳۴۳ ق.
عنوان: رساله لقاء الله، به ضمیمه رساله لقاء... امام خمینی
تکرار نام پدیدآور: تالیف میرزا جواد آقا ملکی تبریزی: به کوشش
صادق حسن زاده

مشخصات نشر: قم: آثار نور، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری ۳۰۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۹۳۷-۰۰۳

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس

موضوع: عرفان

موضوع: آداب طریقت

موضوع: خداشناسی

موضوع: رویت الهی

شناسه افزوده: حسن زاده، صادق، ۱۳۴۲

ردیف: ۱۳۹۷، ۵۰۴۱، م ۸ / ۵ / BP ۲۸۴

رده بندی یو پی: ۲۹۷/۸۳

شماره مدرک: ۴۸۸۱

نام کتاب: رساله لقاء الله

مؤلف: میرزا جواد آقا ملکی تبریزی

ترجمه و ویرایش: صادق حسن زاده

ناشر: آثار نور

نوبت و تاریخ چاپ: اول، ۱۳۹۷

صفحه و قطع: ۳۰۰ صفحه، رقعی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

لیتوگرافی و چاپ: صادقی / پرستش

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۹۳۷-۰۰۳

مرکز پخش: قم- خیابان معلم- مجتمع ناشران- انتشارات نگاران قلم

تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۷۳۱۴۸۰ - ۳۷۸۴۱۶۲۰

همراه: ۰۹۱۲ ۱۵۳ ۰۳۶۰ - ۰۹۱۹ ۸۸۶ ۸۲۹۲

کتاب لقاءالله ایشان آتشی مخصوص دارد و برای فتح باب
سکین الی الله، کلید و رمز موفقیت است.

علامه سید محمدحسین تهرانی رحمته الله

... تا شنیدم آن جناب ۱۰ ساله و در لقاءالله است برای
تحصیل آن بسیار این در و آن در زدم تا به حکم این که
عاقبت جوینده یابنده بُود، آنرا تحصیل کنم با شراشر
جان و دلم آن را مطالعه کردم و در حدّ و حدّ خودم از آن
حظّ و لذّ بردم.

علامه استاد حسن زاده آملی زید عزّه

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار به خواننده
۶۹	تصمیم و آغاز برگشت
۷۴	حکایت توبه کردن چنان که زدد
۸۰	توبه حضرت داود علیہ السلام
۸۱	زمینه سازی برای توبه
۸۴	توبه قاتل هفتاد پیامبر!
۸۷	رحمت بیکران الهی
۸۹	تهیه جدول مراقبه
۹۲	سوز و گداز مؤلف
۹۸	توبه های واقعی
۹۸	علامت گریه های واقعی
۹۹	مشارطه، مراقبه و محاسبه
۱۰۱	عنايات الهی در خواب
۱۰۲	کشف معارف در عالم خواب
۱۰۲	خواب های بشارت آمیز مؤلف

- آداب خورد و خواب..... ١١١
- آثار و فضایل نماز شب و شب‌زنده‌داری..... ١١٣
- سَوَاطُ السُّلُوك..... ١٧٤
- نامه عرفانی مؤلف به علامه کمپانی..... ٢٦٧
- «به سوی لقاء الله»..... ٢٧٣
- «لقاء الله» کتب آن..... ٢٨٥
- «قصیده الهیه»..... ٢٩٥

www.Ketab.ir

پیشگفتار پژوهنده

رسالة «لقاء الله» یا «سیر و سلوک»^(۱) اثر ارزنده و شورانگیز حضرت آیت الله سیدالتجريد والعرفان سید محمد جواد آقا ملکی تبریزی (وفات: ۱۳۴۳ هـ.ق = ۱۳۰۴ هـ.ش) است.

این عارف بزرگ و حکیم فرزانه یکی از برجستگان و نخبگان عرصه عرفان نظری و عملی قرن اخیر است. ایشان در کسب و شوق اُلَاق و عرفان در میان اهل علم و ایمان، سهم به سزایی داشته‌اند و با نگارش سه کتاب مهم و سرنوشت ساز یعنی «المراقبات»، «اسرار الصلاة» و «لقاء الله»، گام مهمی در راستای تهذیب اخلاق مردمان برداشته‌اند. مؤلف با طرح و سبک ساده و روشن مطالب سیر و سلوک را بیان کرده‌اند چنانکه برای همگان قابل

۱ - انتخاب اسم «لقاء الله» برای این کتاب از آیت الله میرزا خلیل کمره‌ای است که از شاگردان برجسته مؤلف بوده است و گرنه خود مؤلف نامی بر آن ننهاده بود و در بعضی منابع و شرح حال‌ها از این کتاب به «سیر و سلوک» نام برده‌اند.

درک است و برای همین نیز از کتابهای ایشان استقبال کم‌نظیری به عمل آمده است. مؤلف از شاگردان معروف عارف نامی آخوند ملاحسینقلی همدانی و استاد امام خمینی است.^(۱) امام راحل برای این استاد بزرگوارش احترام و قدر و مقام خاص قائل بوده و در نوشته‌هایش از او با احترام یاد می‌کند و خواندن کتابهایش را توصیه می‌فرماید: «از علمای معاصر، کتب شیخ جلال‌القدر عارف بالله حاج میرزا جواد تبریزی رحمته الله را مطالعه کن، شاید آن شایسته تعالی - از این تأبّی^(۲) و تعسّف^(۳) خارج شوی»^(۴) و در بحث لقاء الله می‌فرماید: «... اگر کسی تفصیل بیشتری بخواهد به رساله لقاء الله مرحوم عارف بالله حاج میرزا جواد تبریزی رحمته الله رجوع کند که اخبار در این باب را تا آندهای جمیع برده است».^(۵)

علامه سید محمد حسینی رحمته الله درباره کتاب «لقاء الله» می‌نویسد: «حقاً از نفیس‌ترین کتب مدوّنه است و بی‌شک بزرگوار است».^(۶) «کتاب لقاء الله ایشان آتشی مخصوص دارد و برای فتح باب سالکین الی الله، کلید و رمز موفقیت است».^(۷)

علامه حسن‌زاده آملی نیز می‌فرماید: «... تا شنیدم آن کتاب را رساله‌ای در لقاء الله است برای تحصیل آن بسیار این در و آن در زدم تا به حکم این که عاقبت جوینده یابنده بود، آن را تحصیل کرده با شراش و دل‌آلودگی آن را

۱- ر.ک: «طیب دله» (گفته‌ها و ناگفته‌ها درباره میرزا جواد آقا ملکی تبریزی).

۲- سربچی و نافرمانی. ۳- بدرفتاری و گمراهی.

۴- «سراصله» ص ۶۸، چاپ اول.

۵- «چهل حدیث» امام خمینی ص ۴۵۳، حدیث ۲۸.

۶- «ترحید علمی و عینی» ص ۳۲۹. ۷- «الله شناسی» ۴۰/۲.

مطالعه کردم و در حدّ وسع خودم از او حظّ و لذّ برده‌ام»^(۱).

آیت‌الله میرزا خلیل کمره‌ای رحمته‌الله می‌فرماید: «این کتاب لقاءالله که با حجم کوچک، بسیار بزرگ و سترگ و محتوی اعظم موضوعات و اهمّ مقاصد است که راه به خدا باشد، در نظر زمره‌ای از مخلصین خلّص، برای ابرار به منزلهٔ جان است، مسحه‌ای از انوار الهی بر جَبْهَهُ آن نمایان است»^(۲).

آیت‌الله هری می‌فرماید: «این کتاب [لقاءالله]، از آن رو که حقایق آن التقاطی نیست بلکه ریسنه‌اش خود، سالک این راه و اهل وجدان و در عین حال، فقیهی عالیه و متشرعی دور از تمایل به افراط و تفریط و ملتزم به صراط مستقیم اهل بیت علیهم‌السلام بوده و برای مبتدیان در سلوک آنقدر سودمند است که شاید تا مدت‌ها آنان را از استاد بی‌نیاز کند.» این کتاب در تجزیه و تحلیل غامض‌ترین مسایل اسلامی که نوشته‌های بسیاری از مدّعیان بی‌خبر بجز سرگردانی و یا حیائاً گمراهی و انحراف فکری، نتیجه‌ای دستگیر نمی‌شود، آن‌چنان ماهرانه و با بینش کامل و کافی از پیچ و خم‌های این گردنه صعب‌العبور، گذشته که برای «کَلِّهِ اللهُ بِاَكْمَالِ اطمینان خاطر، چراغ راه و نورتابان است»^(۳).

علامه طباطبایی رحمته‌الله دربارهٔ کتاب «المراقبات» میرزا جواد آقا تبریزی، می‌فرماید: «... این کتاب دریایی است پر از مروارید که در پیمانه نگ‌جد و نویسنده آن بدون شک الگوی بلندمرتبه و الامقامی است که قد و ارزشش با متر و مقیاس، اندازه نمی‌شود... در این کتاب، لطایف

۲- «طیب دله» ص ۱۲۸.

۱- «طیب دله» ص ۱۷۵.

۳- «طیب دله» ص ۱۲۳.

و تیزبینی‌هایی است که همیشه اهل ولایت الهی از آن مراقبت می‌کردند.^(۱) چون درباره شرح حال و مقامات و کرامات مؤلف محترم و کتابهای ارزنده ایشان، در کتاب «طیب دله» به تفصیل سخن گفته‌ام دیگر در اینجا آنها را تکرار نمی‌کنیم فقط علت تحقیق و ترجمه جدید رساله «لقاء الله» را ذکر می‌نمایم.

علامه طهرانی رحمه الله درباره رساله لقاء الله و نیاز به تصحیح جدیدی از آن می‌فرماید: «این رساله در اولین مرتبه توسط آقای حاج میرزا خلیل کمرهای طبع شد و در آن تحریفات و اضافاتی صورت گرفت. سپس از روی آن نسخه مطبوعه، عکس برداری شده و با حذف بعضی از ضمائم، باز با تحریفات واقع در متن به طبع رسید: و آقایید احمد فهری آن را به ضمیمه مقاله‌ای از آیت الله خمینی رحمه الله در جمله منشورات نهضت زنان مسلمان» منتشر کرد. و تحریفات و تصحیفات این منبع از حیطة بیان بیرون است. در سنه ۱۴۰۵ هجریه قمریه انتشارات هجرت اقدام با طبع آن نمود که گرچه آن نسبتاً پاکیزه‌تر است ولیکن مع ذلك خالی از تحریفات نیست و این به سبب نسخه‌های مطبوعه‌ای بوده است که در طبع آن حالت داشته است. امیدوارم خداوند مرا یا شخص دیگر را توفیق دهد تا به طبع آن از روی نسخه خطیه بدون یک جمله کم و یا زیاد اقدام نماید والله المستعان.^(۲)

همین فرمایش علامه طهرانی باعث شد تا در جستجوی نسخه اصل برآیم که پس از پیگیری و پرس و جوها سرانجام نسخه خوب و پاکیزه‌ای از آن را در فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی شناسایی کردیم و کپی از آن تهیه نمودیم. این نسخه در تملک آیت الله

سیدحسین فاطمی قمی - که از شاگردان معروف و نامی میرزا جوادآقا تبریزی به شمار می‌آیند - بوده و در اوائل نسخه مهر تملک با سجع نام فاطمی آمده است. این نسخه توسط برادرزاده مؤلف، جناب دکتر عبدالله میدملکی ملقب به «ملک الاطباء» در سال ۱۳۳۷ هجری قمری - سی شش سال قبل از رحلت مؤلف محترم - کتابت شده و به نظر ایشان نیز رسانده شده که مؤلف حواشی بر آن اضافه کرده‌اند. بعد از مقابله دقیق با این نسخه، با بایدهای دیگر یعنی چاپ آیت‌الله میرزا خلیل کمره‌ای، چاپ مصطفوی، چاپ هجوت و چاپ آیت‌الله فهری نیز مقابله شده است و با توجه به اینکه در نصبت رساله «لقاء الله» به عربی بود، اینجانب مطالب عربی و احادیث را ترجمه کرده و در متن کتاب داخل کرده و اگر لازم بود کلمه یا جمله‌ای را متن افزود، شد آن را هم داخل کرده گذاردیم و آیات و احادیث را به خط نستعلیق و منابع و مآخذ آنها را ذکر کردیم و حواشی که خود مؤلف در نسخه مُصَحَّح با امضای «مِنْهُ عَفِيَّ عَنْهُ» آورده بود در پاورقی با عبارت «مرحوم میرزا جوادآقا ملکی تبریزی» داخل پُرانتز آورده‌ایم. توضیحاتی نیز در بزرگان عرفان و فلسفه به‌خصوص مرحوم علامه سید محمدحسین طهرانی در پاورقی ذکر کرده‌ایم.

شایان ذکر است که یکی از امتیازات این چاپ ضمائم آن می‌باشد که دو رساله ارزنده در مسأله «لقاء الله» و یک نامه عرفانی و یک قصیده است.

«لقاء الله» به قلم عارف و محدث نامی مرحوم فیض کاشانی؛

«کیفیت لقاء الله» به قلم احیاگر علم و عرفان و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی - روحی له الفداء -

«قصیده لقائیه» از علامه استاد حسن آزاده آملی؛
 «نامه عرفانی» آیت الله میرزا جواد آقاملکی تبریزی به علامه شیخ
 محمد حسین اصفهانی رحمته الله علیه.

امید است این رساله شورانگیز عارف تبریز، در ایجاد سوز و گداز، و در
 نفای آن خدای بنده نواز، کارساز گردد و روزنه ای برای اهل راز و نیاز باشد
 و تلاش این مجربیز، در روز رستاخیز، مقبول درگاه خداوند عزیز قرار
 گیرد و به مؤلف بزرگوار شاد و خشنود گردد.

حوزه علمیه قم

۱۳۸۰

صادق حسن زاده